

Jak psát závěrečnou práci

Specializační studium preventistů 2006/2008
Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta MU, oddělení dalšího vzdělávání

Připravili jsme pro vás malého průvodce, který by vám měl být pomocníkem, při zpracování závěrečné práce rozšiřujícího studia výchovného poradenství. Syllabus je rozdělen do dvou částí, které se týkají jednak struktury práce (obsahové členění) a formálních náležitostí, které by závěrečná práce měla obsahovat. Přejeme si, abyste tento syllabus vnímali jako doporučení, která snad jen kromě požadovaného rozsahu práce a užívaných způsobů citování nemusíte následovat.

Struktura závěrečné práce

Úvodní strany

Tiráž – strana 1

- Hlavička- Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta, Oddělení dalšího vzdělávání
- školní rok (2007/2008)
- název práce
- jméno autora.

Prohlášení – strana 2

„Prohlašuji, že jsem práci vypracoval(a) samostatně a že jsem všechny použité informační zdroje uvedla v seznamu literatury.“ Pod prohlášení připojte vlastnoruční podpis.

Poděkování (nepovinné) – strana 3

Pokud budete chtít někomu poděkovat za přispění ke vzniku práce, pak poděkování může mít např. následující podobu: *„Za podporu děkuji XY, za cenné připomínky konzultantům XYZ, AB děkuji za trpělivost a připomínky k analýze dat atd.“*

Obsah – strana 4

Název kapitoly, číslo stránky. Při vytváření obsahu může velmi zjednodušit vaši práci, pokud v textovém editoru Word využijete funkci **styl** a již ve vlastním textu označíte hierarchii nadpisů. Pro přehlednost doporučujeme používat maximálně čtyři úrovně nadpisů.
Příklad:

Úvod

Uvedení do problematiky závěrečné práce. Součástí úvodu by měly být zmíněny důvody, proč jste se rozhodl(a) zvolit dané téma, cíle práce a jak je práce členěna (co má čtenář očekávat, že se dozví).

Teoretická část

V teoretické části by měl autor uvést přehled dostupných informací k zpracovávanému tématu (teorie, výzkumy zaměřující se na zpracovávané téma, probíhající projekty atp.).

Doporučujeme zmapovat literaturu dostupnou na trhu, poslední ročníky odborných časopisů (Pedagogika, Výchovné poradenství, Československá psychologie, ...). Jako klad práce bude považována práce se zahraničními zdroji. Každá citace z informačního zdroje musí být označena (viz způsob citování v části formálních náležitostí) a uvedena v seznamu literatury. Poslední kapitola závěrečné práce by měla být věnována souhrnu, kde autor shrne dostupné informace a zdůrazní teoretická východiska, se kterými bude pracovat v praktické části.

Příklad:

„V předchozích kapitolách jsme se pokusili naznačit specifika vývoje v adolescenci. Přikláníme se k anglosaské periodizaci, která do období adolescence zahrnuje...“ „Na základě získaných informací šikanu v naší práci vymezujeme jako...“

Praktická část

Naším přáním je, aby práce kterou budete zpracovávat nebyla jenom formalitou pro ukončení studia, ale mohli jste si třeba s pomocí konzultanta vyzkoušet nanečisto práci v rovině nějakého problému, se kterým se můžete jako výchovní poradci na škole setkat takovým problémem, který budete řešit může být například příprava preventivního programu sociálně-patologických jevů. Myslíme si, že součástí přípravy takového programu by mělo být zmapování situace na škole, na které působil jako výchovní poradce. V praktické části byste se tedy měli věnovat jednak zmapování problematiky na škole tzn. připravit a zrealizovat výzkum mapující např. výskyt sledovaného jevu na škole, monitorující sociální klima třídy/školy, vnímání sledovaného jevu žáky školy... V praxi to znamená zamyslet se nad tím co chci zjišťovat a jaké prostředky mám jako výchovní poradce k dispozici. Při projektování vašeho výzkumu doporučujeme nejdříve se zjistit, zda nejsou k dispozici standardizované metody a teprve poté se pokusit vytvořit metodu ad hoc. Předpokládáme, že v práci prokážete dovednost pracovat se základní statistikou (průměr, medián, směrodatná odchylka, maximální a minimální hodnota) a budete své výsledky srovnávat s normami (pokud jsou k dispozici).

Cíl praktické části

Co budete zkoumat

K čemu to bude užitečné

Hypotézy

Popis vzorku

Jak veliký soubor respondentů jste oslovili

Jaké je věkové složení dotazovaných

Veškerá dostupná tvrdá data, která máte k dispozici (např. zaměstnání rodičů, vzdělání rodičů, rodinná konstelace atp. – používáme průměry)

Příklad:

Pro účely našeho výzkumu jsme oslovili 100 žáků ZŠ, z toho 53 dívek a 47 chlapců. Ze třech osmých tříd (věk našich respondentů viz tabulka 1)

Tabulka 1 – Věkové složení oslovených respondentů

	<i>N</i>	<i>Věkové rozpětí</i>	<i>Průměrný věk</i>
<i>Dívky</i>	53	13 - 15	14, 23
<i>Chlapci</i>	47	13 - 16	14, 87
<i>Celkem</i>	100	13 - 16	14, 73

Použité metody

Popis použitých metod. Tento popis by měl obsahovat základní údaje o použitých metodách (autor, rok, co zjišťují). Nedílnou součástí je popis případných částí (obsahuje-li např. metoda škály atp.)

Příklad

Z použitého dotazníku PSD jsme si pro účely této studie vybrali škálu rizikového chování a související škály (monitorování ze strany rodičů, vnímaná vřelost rodičů a neshod a konfliktů s rodiči).

Škála rizikového chování obsahovala šest subškál, ve kterých respondenti odpovídali na tříbodové stupnici (nikdy jsem nedělal; dělám zřídka kdy; dělám víc než často). Tyto subškály odpovídají níže uvedeným oblastem rizikového chování (Durkin, 1995; Schulenberg, Maggs, Hurlemann, 1997, cit. dle Macka, 1999):

- *Užívání návykových látek – čtyřpoložková škála. Příklad položky: „Pil(a) jsem tvrdý alkohol,“ nebo „Kouřil(a) jsem marihuanu.“*
- *Projevovaná agrese – šestipoložková škála. Obsahoval položky jako: „Uhodil(a) jsem někoho nebo jsem někomu vyhrožoval(a), že ho uhodím,“ či „Úmyslně jsem někoho napadl(a), abych dotyčnému ublížil(a).“*
- *Problémové chování ve škole – čtrnáctipoložková škála. Vzhledem k tomu, že se jedná o prostředí pro žáky důvěrně známé, byla delší než dvě předchozí a nabídka položek byla širší. Např. „Opsal(a) jsem domácí úlohu nebo školní přípravu od spolužáka,“ „Šel(šla) jsem za školu celý den, aniž by to rodiče věděli.“ (...)*

Výsledky

Tato část práce by měla obsahovat okomentovaný přehled výsledků, doplněný tabulkami, grafy, eventuálně kasuistikami.

Příklad

Nejčastějším typem rizikového chování je užívání návykových látek (kouření, alkoholu a měkkých drog). Inspirací pro další šetření může být zkoumání motivace adolescentů k těmto experimentům, např. zda adolescenti považují tento typ rizikového chování za znak „dospělosti“, zda je způsoben vlivem reklamy, vrstevnické skupiny atd. K užívání tvrdých drog se žádný z 343 respondentů „nepřiznal“ a proto byla tato položka ze subškály vyjmuta. Druhým nejrozšířenějším typem rizikového chování našich respondentů je problémové chování ve škole. Škola v očích adolescentů představuje instituci, se kterou přicházejí denně do styku. Neúcta k autoritám jako takovým je průvodním jevem dospívání – po rodičích je učitel „nejdostupnější“ autoritou, se kterou je nutné se vyrovnat. Zároveň však instituce školy

postupně přestává adolescentům vyhovovat, neboť nemají dostatečnou možnost podílet se na tvorbě pravidel, která jsou pro ně závazná (volně dle Štech, 2000, s. 27). Třetím nejakceptovanějším typem rizikového chování je riziková zábava. Odráží potřebu zkoumat hranice vlastních možností a získat respekt vrstevnické skupiny.

Interpretace výsledků

Vaše vlastní postřehy a komentáře ke zjištěným faktům.

Příklad

Domnívám se, že tento rozdíl může být vysvětlen na základě...

Diskuse

Zjištěná fakta a vaše vlastní postřehy v porovnání s jinými podobnými výzkumy popsanými v literatuře. Vaše komentáře k silným a slabým stránkám vašeho výzkumu.

Návrh intervenčního/prevenčního programu/projektu

Na základě výše popsaného se pokuste zformulovat postup, kterým by bylo možné s problémem pracovat a který by mohl být eventuálně využit vašimi kolegy.

Závěr

Souhrn vašich zkušeností s problémem v rovině teoretické, výzkumné i intervenční (prevenční).

Literatura (Reference)

Východiskem by vám měla být aktuálně platná norma citačního standardu podle ISO 690:1987 (a také již dle ČSN ISO 690:1987, vydána ČSNI v prosinci 1996 s účinností od 1. 1. 1997). Praktické ukázky je možné nalézt mj. v časopise Pedagogika, č.1, 2002, s. 105-109 a na internetu na stránce <http://www.cuni.cz/~brt/bibref/bibref.html>.